

ÅRSRAPPORT 2020

med årsregnskap

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

INNHOOLD

Side 5	Daglig leder har ordet
Side 6	Perspektiver etter 2020
Side 11	Espelands fangeleir
Side 19	Gestapohuset
Side 26	Covid-19
Side 30	Etablering av klynge
Side 29	Støtte 2020
Side 30	Virksomhetens formål
Side 31	Organisasjonen
Side 33	Helse, miljø- og sikkerhet
Side 34	Signaturer
Side 36	Resultatregnskap
Side 37	Balanse
Side 38	Noter
Side 41	Revisjonsberetning

Lokalene og fengselscellene i Gestapo-hovedkvarteret i Veiten 3 er helt unike. Ikke noe tilsvarende er bevart i Norge. Det er 100 m² med ladet historie. Mer enn 3000 mennesker var innom «Gestapohuset» til avhør og varetektsfengsling, og mange gjennomgikk hard tortur. Den interaktive utstillingen er i særlig grad bygget rundt 4 originale fengselsceller. På celleveggene har fangene risset inn hilsninger, slagord og kommentarer. Noen av dem som satt der valgte å ta sine egne liv for å unngå videre mishandling med fare for å røpe andre motstandsfolk. Andre ble slått ihjel i løpet av noen timers avhør og tortur. Vi kommer nær redslene og lidelsene nazismen påførte vårt land og folk. Etter krigen satt mistenkte landssvikere og krigsforbrytere i fengselscellene. Målgruppen er i særlig grad elever fra videregående skoler.

GESTAPOMUSEET

ESPELAND FANGELEIR

Espeland fangeleir er i dag det norske svaret på fangeleirene fra 2. verdenskrig i Tyskland og Polen. Det er det eneste gjenværende, helhetlige anlegget av nazistenes mer enn 600 hundre fangeleirer i Norge under krigen – og er i sitt slag antakelig også den best bevarte i hele Europa! Jugoslaviske krigsfanger bygget veien til anlegget, og leiren ble til dels reist av norske politiske fanger. Omkring 2000 norske politiske fanger satt i anlegget under krigen. Etter krigen internerte leiren norske landssvikere og fra 1948 samtlige tyske krigsforbrytere i Norge. Da Sivilforsvaret overtok anlegget i 1952 ble det en del av «den kalde krigen». I november 2014 ble leiren fredet, og noen måneder senere overdro staten anlegget til Stiftelsen Espeland fangeleir. Målgruppen er i særlig grad elever på 9. trinn.

DAGLIG LEDER HAR ORDET

Historie gjør det mulig for oss å oppdage vårt eget sted i verden, og former identitet i en sammensatt og kompleks virkelighet. Historie bidrar til å skape fellesskap og felles mål, og legger grunnlaget for sterke, motstandsdyktige samfunn lokalt og nasjonalt.

Historie lærer oss kritiske ferdigheter og uavhengig tenkning. Den utdanner og inspirerer våre ledere, og gir føringer for fremtidige løsninger. Historie er katalysator for økonomiske verdier og er en demonstrert ressurs i enhver levende lokal økonomi. Vår kulturarv, slik vi oppfatter den, er forstørrelsesglasset vi ser verden gjennom.

Ikke desto mindre byr historiefremstilling oss på utfordringer. En urevidert fortid kan ikke fattes, den er for fremmed til å være eksemplarisk, for beklagelig til å beundres, eller for fryktelig til å huskes. Vi må nettopp derfor vokte oss for å la historie forfalle til vulgære troserklæringer overfor fortiden.

Vi kan ikke bruke historiske spor som ikke er åpen for kritisk analyse eller komparativ granskning. Samtidig kan ikke historie mangle pasjon, ellers vil den ikke oppleves verdt å læres eller formidles. Det er en vanskelig balansegang som krever erfaring og brede kunnskaper. Vi har den kunnskapen!

Tor Dishington Johansen,
Daglig leder

PERSPEKTIVER ETTER 2020

Perspektiv er noe man burde kjøpe seg og sette intravenøst.

- Erlend Loe

Stiftelsen Espeland fangeleir og Stiftelsen Gestapomuseet gikk i 2020 sammen i én stiftelse. Slik etablerer vi et episenter for historiebasert freds- og menneskerettighetsarbeid i vestlandsregionen, spesielt rettet mot ungdom.

Med utgangspunkt i høy kompetanse og faglighet styrker vi engasjementet for å bidra i samfunnsutviklingen, lokalt og globalt. Vi formidler formativ refleksjon over hva som skjer når menneskeverdet undergraves, og inspirerer til kritisk tenkning for å forme selvstendige og konstruktive medborgere. Dette perspektivet ble grundig befestet under året.

De historiske anleggene fra 2. verdenskrig som vi forvalter har et enormt potensial for formidling. Stiftelsen har ambisjon om å bli ledende på historiebasert formidling av menneskeverd, menneskerettigheter, demokratisering og bygging av aktive medborgerskap overfor våre unge.

Det inkluderer også et tungt faglig arbeid opp mot lærerkorpset vårt. Slik vil vi også bidra til å utvikle de kraftfulle kompetanseverktøyene som er nødvendige for å følge opp de utmerkede føringene i læreplanens overordnede del. Vår formidling skal selvsagt være forskningsbasert, og vi vil derfor på lengre sikt bygge opp et nasjonalt forskningscenter knyttet til vår overordnede tematikk.

Denne kombinasjonen av formidling, kunnskapsproduksjon og kulturarvforvaltning vil utgjøre en kraftpakke for sikring av demokratiske verdier. Læringseffekten av å bruke en historiske anlegg som ramme for formidling og diskusjon er velkjent. Ideologien som utløste den 2. verdenskrig er den sterkeste manifestasjonen av høyre-radikalisme satt i system, der vold ble brukt systematisk for å undergrave menneskeverdet.

Hvis enhver gransker sine tanker, vil han finne at de alltid gjelder fortid eller fremtid. Vi tenker nesten ikke på nåtiden. Nåtiden er aldri målet; fortid og nåtid er hjelpemidler, fremtiden er vårt mål.

- Blaise Pascal

Samlet vil vår strategi gi betydelige synergieffekter. Våre fremtidige forskere vil ha stor nytte av den umiddelbare nærheten til kursledere og -deltakere, og til de besøkende skoleklassene i den historiske utstillingen. Det vil være enkelt å igangsette og følge opp forskningsprosjekter og nyskapende undervisningsopplegg. Kurslederne og pedagogene har naturligvis fordelen av den enkle tilgangen til forskerkompetansen. Dermed kan vi se for oss et dynamisk møtepunkt for erfaringsutveksling og kompetansebygging.

Vi fastholder vårt ønske om å bli en post i kap. 224 på statsbudsjettet, og dermed inngå i et felleskap med institusjonene som ligner oss. HL-senteret, Arkivet, Falstadsenteret og Narviksenteret utgjør en geografisk fordeling i landet av organisasjoner som arbeider for menneskeverdet med 2. verdenskrig som tematisk utgangspunkt. Vestlandet er den eneste landsdelen i Norge som mangler dette. Plassert i denne strukturen åpner vi stiftelsen for nasjonalt pedagogisk samarbeid i forlengelsen av KDs føringer, samtidig som sentrene naturligvis skal dyrke sine nisjer og spesialfelter.

2020 ble svært spesielt år som følge av Corona-19-pandemien, men fordi våre aktiviteter i liten grad er direkte inntektsgivende så ble vi heller ikke rammet spesielt hardt økonomisk. Vi fikk en samlet støtte fra KD på kr. 2.000.000. Dette oppfatter vi som en god begynnelse. Imidlertid var støtten fra lokale og regionale myndigheter mer beskjeden. Når vår stiftelse etter 2020 står klar for neste trinn og ber om større bidrag fra staten, blir også en øket støtte fra kommunen og fylket et desto viktigere signal. Om ikke annet ga pandemi-året oss rom og tid til å tenke fremover og legge gode strategier.

Terje Olsen, Gita Govinda F. Storegjerde, Dag Inge Magnusson, og Norvald Bolstad. som selv var fngae og gikk bort i 2020.

Foto: Gestapomuseets forening

TAKK!

Det er stor forskjell på å huske noe en gang i året og alltid glemme det.

- Finn Schjøll

La oss begynne med de fantastiske venneforeningene våre. «Dugnadsgjengen» i Espeland fangeleir la ned hele 4.617 frivillige arbeidstimer i 2020. Det har dreid som om forefallende oppgaver, rydding av skog, rekonstruksjon av gjerde langs elvemuren, reparasjon og rekonstruksjon av en steinmur o.a.

Erling Mjelde forteller om livet i leiren. Undervisningsleder Anita Hansen Lange følger interessert med. Foto: Stiftelsen

Noen arbeidsoppgaver har vært så store at vi har gitt timebetaling, det være seg utskifting av ytterpaneler, rekonstruksjon av vinduer og dører eller snømåking. Gjennom skolegruppen fikk vi ytterligere 1.640 frivillige timer knyttet til planlegging, guiding og undervisning.

Antallet frivillige timer i Gestapomuseets forening ble i stor grad sentrert omkring byggingen av utstillingen som utgjorde 1.700 frivillige timer.

Pengegaver fra våre sponsorer og andre private givere er ekstremt viktig for å holde driften vår flytende. Vi er dypt takknømlige!

Takk også til Fylkeskonservatoren for et meget godt samarbeid gjennom året og for viktige tilskudd, selv om den beskjedne støtten til Brakke 3 nok skuffet oss litt.

Stiftelsen takker inderlig for all god hjelp under året!

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

Oppmerksomhet er den sjeldneste og reneste formen for sjenerøsitet.

- Simone Weil

MEDIEOPPSLAG

Gjennom året så vi rekordmange presseoppslag om stiftelsen, og en tilsvarende øket interesse fra potensielle samarbeidspartnere. Vi mottok gaver i form av historiske gjenstander, bøker, foto og dokumenter. Vi takker for den økende interessen for oss og for ønsket om å bidra.

Debatt: – Det er ikke nok å snakke om det

Vi trenger et minneste for Holocaust i Bergen, og forventer at regjeringen anerkjenner dette.

Publisert 5. mars 2020

Espeland fangeleir og det såkalt «gestapohuset» i Veiten kan bli senter for fred- og menneskerett

Planene om et nasjonalt fredssenter i Bergen bør få

Publisert 26. februar 2020

Det er de unge som skal skape fremtiden og gjøre verden til et bedre sted å leve i.

- Fridtjof Nansen

Under rådsmøtet 26. mai ble vedtatt noen utskiftninger i rådet, til dels som følge av at stiftelsen inkorporerte Gestapomuseet; Solveig Molderheim, Line Tresselt, Natascha Vallebona Rivera og Arild Horn ble takket av. Likeledes ble det gjort utskiftninger i stiftelsens styre, da Marita Nygård, Gjermund Hagesæter og Ove Skjoldal gikk ut.

Ved påfølgende styremøte ble Ole Johan Hauge gjenvalgt som styreleder og Steinfeld valgt som nestleder. Det ble gjennomført 6 styremøter under året – ett av dem som en mailutveksling. Takk til dere alle som har bidratt.

Styreleder Ole Johan Hauge var strålende fornøyd med pengegave fra Norengros K. J. Brusdal AS, der Ruth Brusdal er dagleg leiar. Foto: Ronny Bertelsen. Bygdanytt.

Styreleder Ole Johan Hauge hadde gjennom året en uvurderlig halv stilling, med støtte fra Trond Mohn, for særlig å avhjelpe økonomistyringen rundt reisingen av det nye museet. Den 1. februar gikk daglig leder opp fra 50% stilling til 80%; fra 1. august fikk han full stilling. Undervisningsleder Anita Myhre Andersen i full stilling byttet beite. Hun ble erstattet av Anita Hansen Lange 1. august – en relativt ukomplisert overgang. I Gestapohuset gjorde Gita-Govinda F. Storegjerdet, ansatt i halv stilling også fra 1. august, en enorm innsats spesielt knyttet til etableringen av Gestapomuseet.

I oktober fikk staben en viktig tilvekst med Cathrine Løvaas som praksiskandidat i midlertidig full stilling. Tusen takk til våre ansatte!

ESPELAND FANGELEIR

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

LIV I LEIREN

Alle har rett til å ha en mening, men ingen har rett til å ha faktafeil.

- Bernhard Barcuch

COVID-19

Pandemien satte sitt sterke preg på stiftelsens virksomhet etter smitteinnstramningene i mars. Imidlertid begynte året godt, og vi så ut til langt å overgå våre målsettinger om besøk av 6.000 skoleelever. I slutten av mars, da vi stengte ned, var tallet allerede 2169.

Som følge av at det ble Norgesferie for så mange hadde Espeland fangeleir rekordtall på søndagene i sommerukene. Det ble en svært positiv erfaring, som medførte at det i 2021 satses på søndagsåpen kafé i leiren fremover, men også sommeråpent både i Gestapohuset og på Espeland.

STRATEGI

Den 11. januar hadde stiftelsen en workshop for å gå igjennom strategiutkastet for 2020–22, utarbeidet av arbeidsutvalget. Det ble en produktiv og hyggelig dag med gode diskusjoner. Det kom ingen flere tilbakemeldinger, og utkastet ble vedtatt på påfølgende styremøte.

HOLOCAUSTMARKERING

Holocaust-markeringen 2020 ble innledet med 6 dagssamlinger for i alt 18 skoleklasser, til sammen 540 elever, under tittelen «Vi og de andre». Gjennomføringen var et samarbeid med Rafto-stiftelsen, og tilbakemeldingene er gode. Dette var det andre året prosjektet ble gjennomført og vil bli en årlig foreteelse. Det tradisjonelle arrangementet på kvelden den 27. januar ble vellykket, med omkring 80 besøkende.

BESØKSTALL

Besøkstallene i Espeland fangeleir ble svært begrenset av pandemien. Leiren hadde 29 skolebesøk med til sammen 2 304 skoleelever.

12 arrangementer hadde 571 besøkende, mens søndagsåpen leir ga 756 besøkende.

9 gruppebesøk utgjorde tilsammen 205 personer.

Alt i alt ble det nedlagt 1 640 frivillige timer for gjennomføringen av disse aktivitetene.

Ut fra våre estimater stoppet pandemien 3600 elevbesøk, og tilsammen 1000 besøk knyttet til grupper og arrangementer

AKTIVITETER

FILMKLUBB

Leirens AV-utstyr ble kraftig oppgradert i 2019. I januar ble det derfor etablert en filmklubb. Temaet omhandler i stor grad 2. verdenskrig.

Første film var «Der Untergang» vist 20. januar, og kvelden ble en suksess. Planen var å vise en film i måneden, og håpet er å skape et sosialt treffpunkt og å diskutere film.

AKTIV I ARNA

I forbindelse med Bergens 950-årsjubileum ble stiftelsen forespurt av Arna kulturråd og Arna og Åsane kulturkontor om å bidra. Det ble forslått å kombinere markeringen med vårt årlige arrangement «Aktiv i Arna» i august. Dette skulle i så fall koordineres i samarbeid med Espeland fangeleirs arrangementskomité. Det kunne av kjente årsaker ikke følges opp.

Frigjøringsdagen 8. mai

Pandemien medførte også et nedskalert arrangement 8. mai. 50 gjester var invitert og programmet varte en halv time. Justisminister Monica Mæland og ordfører Marte Mjøs Persen holdt taler, og Helge Jordal leste dikt. Arrangementet fikk god pressedeckning. I tillegg ble Norge Rundt (NRK) samme dag lagt til Espeland fangeleir. Gestapomuseets forening arrangerte en markering i Bergen senere på dagen, med ministre og andre prominente gjester til stede.

Fra v.: Justisminister Monica Mæland og styreleder i stiftelsen Ole Johan Hauge. Foto: Stiftelsen

Under, fra v.: Ordfører Marte Mjøs Persen, skuespiller Helge Jordal, krigsveteran August Rathke, nestleder i stiftelsen Dag Steinfeld og justisminister Monica Mæland.

Foto: Stiftelsen

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

PRISUTDELINGER

I forbindelse med 75-markeringen for freden 8. mai ble en rekke skoler i regionen invitert til å delta i konkurranse der freden var tema. En rekke skoler har deltatt og en jury er nedsatt for å vurdere bidragene. Som følge av pandemien ble utstillingen og premieutdelingen flyttet til oktober. Arrangementet ble avholdt i Espeland fangeleir. Elevene hadde en omvisning i den gamle fangeleiren, og fikk deretter pizza. Selve prisoverekkelsen var en høytidlig seremoni med sang av Malin Meier Birkeli.

ESPELAND FANGELEIRS PRIS

Stiftelsen Espeland fangeleirs pris gikk til psykologspesialist Heidi Wittrup Djup. Hun er daglig leder av Klinikk for krisespsykologi i Bergen. Hun fikk prisen for sitt arbeid med flyktinger og krigsrammede barn. Prisutdelingen ble også flyttet til arrangementet i oktober.

Under: Brita Melheim, elev i 10. klasse ved Flatbygdi skule i Vik, vant prisen for beste tekst. Hennes skoleklasse var også invitert til prisutdelingen og mottok kr. 8000 til felles fornøyelse. Skolebyråden i Bergen, Endre Tvinneireim, delte ut prisen.
Foto: Stiftelsen

Elias L.R. Kvammen elev ved Voss Gymnas vant pris for beste bilde.
Foto: Stiftelsen

Til høyre: Psykologspesialist
Heidi Wittrup Djup.
Foto: Stiftelsen

NYE REKORDER

Til tross for Covid-19-restriksjonene slo besøkstallene under sommeren alle rekorder i Espeland fangeleir. Det avslørte også behovet for flere omvisere i leiren. Den økede interessen for leiren medførte større belastninger på de frivillige, også uønskede arbeidsoppgaver.

Mange nødvendige oppgaver hadde vi ikke mannskapsressurser for å følge opp med våre lave driftsinntekter.

Mange av aktivitetene i Espeland fangeleir ble utover høsten satt på vent på grunn av pandemien, men vi holdt søndagsåpen leir og mindre grupper har fått lov å besøke leiren.

SAMARBEID

21. mai hadde stiftelsen møte med FN-sambandet i Bergen for å undersøke mulighetene for samarbeid, inkludert formidlingen i Gestapohuset. 27. mai hadde Hauge og Steinfeld et møte med styreleder og daglig leder i Raftostiftelsen for å drøfte det fremtidige samarbeidet. Det ble et meget konstruktivt møte.

Samarbeidet med Høyskolen på Vestlandet om å utvikle digitale løsninger fortsatte fra året før. Det ble laget en 360-vandring i leiren for digitale plattformer. I august hadde Administrasjonen flere møter med samarbeidspartnere, som Rafto-stiftelsen, Museum Vest, FN-sambandet, Tidsreiser AS og Hvite busser.

Stiftelsen hadde under høsten også et videomøte med representanter fra Hordalandsbenken der det ble viktig å poengtere forskjellene mellom disse organisasjonene, spesielt mellom oss og Rafto.

Etter at stiftelsen initierte en kampanje fikk vi en rekke innslag i lokalpressen om behovet for flere omvisere. Resultatet var flere nye frivillige. Det ble raskt arrangert to treningsøkter for disse, og flere av de nye formidlerne kom fort i aktivitet, både på søndager og i forbindelse med andre besøk i leiren. Stiftelsen ble på høstparten også registrert i Kulturdepartementets oversikt over organisasjoner som gir skattefritak for gavegivere.

Dugnadsgjengen sto på med sitt, men var nøye med å følge smittevernsreglene. To større prosjekter ble påbegynt på høsten - utskifting av takrenner og utskifting av ytterpaneler på Fjøset, begge støttet av Fylkeskonservatoren. Det sistnevnte prosjektet utføres av medlemmer i dugnadsgjengen til minstelønn på kr. 206 pr. time, om enn arbeidet tidvis lå nede pga. smittefaren.

Ideen om å anlegge en minnepark i leirens sørøstlige hjørne ble lansert i 2019. Parken skal være til ettertanke rundt solidaritet, offervilje og medmenneskelighet. I november 2020 fikk vi tildelt kr. 535.000 til prosjektet fra Rådet for offentlige rom i Bergen. Den 16. november hadde administrasjonen videomøte med fylkets leder for undervisningsutvalget og leder for kulturutvalget. Stiftelsen ga uttrykk for behovet for øket støtte fra fylket, og mulighetene for å komme inn på en mer relevant budsjettpost. Vi oppfattet møtet med fylket som velvillig og konstruktivt. Daglig leder presenterte den 24. november stiftelsens arbeid på fylkets politikermøte.

Stiftelsen, gjennom Steinfeld og Hauge, arbeidet opp mot bevilgende myndigheter på alle tre nivåer for å utløse større tilskudd. Fra ulikt politisk hold var det et ønske om et nært samarbeid mellom Rafto-stiftelsen og stiftelsen.

Stiftelsen har mottok flere henvendelser fra reisebyråer utover høsten om evt. opplegg i Bergensregionen som erstatning for reiser til konsentrasjonsleirer på kontinentet. Det var interessante muligheter som det ble besluttet å arbeides videre med og ta et aktivt eierskap til.

I adventstiden ble det lagt ut videohistorier knyttet til fangeleirens historie på Facebook og andre plattformer. De til sammen fem videoene ble godt mottatt og sett av mer enn 2.500 personer.

Tegning av fange i Espeland fangeleir av Olav Johnsen , tegnet under krigen.

VEDLIKEHOLD

*Frykt avler fordommer, uvitenhet
vedlikeholder dem*

- Nina Zoe

Lekven Byggmester-forretning AS sto bak utarbeidelsen av en tilstandsrapport for alle leirens bygg. Til sammen er det et etterslep i vedlikeholdskostnadene på over kr. 20 mill., inkl. mva.

Rapporten var etterspurt av offentlige etater, også Fylkeskonservatoren, og hjalp til å sette opp en tiltaksplan for vedlikeholdsoppgavene i leiren.

kr. 20 mill.

Pumpehuset er nå ferdig restaurert.

Fjøset har fått ny ytterkledning på nordsiden.

Foto: Stiftelsen Espeland fangeleir og Gestapohuset i Veiten

ÅRSRAPPORT 2020

GESTAPO HUSET

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

ETABLERING

Det byggt tekniske startet med søknad til kommunen om bruksendring for utstillingslokalene som var registrert som lager. Det var krav om en rekke branntekniske oppgraderinger, hvor av den største kostnaden ble to nye branddører.

Videre ble det gjort omfattende elektriske arbeider både med brannvarsling og for utstillingen med føringer for internett, belysning og alt det digitale formidlingsutstyret.

Det museumsfaglige handlet om visualiseringen av faglig innhold, digitale løsninger og andre museale vurderinger, eksempelvis å bekle celleveggene med polykarbonat. Arbeid med videreutvikling og utskifting av digitalt innhold være et kontinuerlig arbeid.

Det er også fordelen med digitale virkemidler i små lokaler med begrenset utstillingskapasitet. Kun ett rom benyttes til fast utstilling med museumsgjenstander benyttet på Gestapohuset under krigen.

Tor Jan Ropeid på innspilling av lydeffekter med prosjektgruppe for utstilling høsten 2020.
Foto: Cathrine Løvaas

GESTAPO- MUSEET

Fjorårets aktiviteter på Gestapohuset var i all hovedsak sentrert rundt utstillingsprosjektet og utover høsten mot den planlagte åpningsseremonien 28. november.

Prosjektgruppen har bestått av Stein Ugelvik Larsen som prosjektleder og faglig ansvarlig, Gita-G. F. Storegjerde som museumspedagog og prosjektkoordinator, Tor Jan Ropeid som tekstforfatter og fagansvarlig, Helge Kaurin Nilsen som tekstforfatter og fagansvarlig. Våren 2020 ble også Cathrine Løvaas en del av prosjektgruppen som historiker og med ekspertise på digitale løsninger. Utstillingsarkitekt og formgiver var grafisk designer Anne Aspen.

Utstillingsprosjektet 2020 kunne deles i to hovedprosjekter, det byggtekniske og det museumsfaglige.

gruppeførere (SS-generaler),

st. De som er mot oss, må slaktes ned.

og denne massen må trækkes ned, stikkes i hjel og slaktes ned, som med en gris som stikkes, og som litt etter litt blir i hjel.

mann; vi må være ærlige, anstendige, trofaste og kjerenslige og ellers overfor ingen. Hvordan det går med russerne, og folk lever i velstand eller kreperer av sult, interesserer meg ikke. Som slaver for vår kultur, ellers interesserer det meg ikke. Byggingen av en pansergrøft, interesserer det meg bare i konsentrasjonsleirene har vi kjempensstringsbedrifter. Ikt overfor vårt folk å ta livet av dette folket (jødene)

KVINNER I GESTAPOS VARETEKT

Motstandskvinner risikerte å bli behandlet med samme brutalitet som motstandsmenn. De ble satt på enecelle, fornedret, mishandlet, slått, pisket og utsatt for bakbundet opphenging. De ble dratt rundt etter håret, og fikk hodene trykket ned i «Gestapostolen», mens de ble banket over bar rygg og seteparti.

Dette fortalte Hanna Bjørnsen, Oddny Hollevik, Berta Jensen, Kristine Lunde, Gunvor Mowinckel, Abelone Møkster, Bergljot Olsen, Ingebjørg Rusti, Martha Telle og flere andre.

Av de mer enn 500 arresterte motstandskvinnene med boligadresse i Bergen og Hordaland snakket få om sine opplevelser. Det er også sannsynlig at motstandskvinner, i større grad enn menn, ble utsatt for seksualisert vold. Rettsdokumentene med vitne forklaringer fra Vestlandet beskriver imidlertid ikke detaljert hvordan all mishandling foregikk.

Tortur og skam

Jeg kunne skrive mer for å avsløre overfallsmennenes mentalitet, men skulle jeg ha fortalt alt om «herrefolkets» opptreden overfor oss kvinnelige fanger, ville boken blitt et funn for dem som er ute etter pornografisk lektyre.

Slik beskriver Elid Aakre-Bjørnsen alias «Tante Aakre» i boken Sterkere enn Gestapo, 1940-tallet var overgrep mot kvinner skambelagt i lang tid. I 1940-tallet var samfunn. Selv om enkelte havnet på tross av at det var i Sandviken, eller tilsvarende behandlingsanstalt i Sandviken, var psykologisk hjelp ikke eksisterende. Tausheide overgrep og traumer kan således ha ført til posttraumatiske lidelser hos mange av ofrene og også ha vært med på å øke krigsforbrytelsene under den tyske okkupasjonen.

Tiden er for lenge gått til å belyse også det som tidligere ikke ble snakket om. Det er viktig å belyse også det som tidligere ikke ble snakket om. Det er viktig å belyse også det som tidligere ikke ble snakket om. Det er viktig å belyse også det som tidligere ikke ble snakket om.

Utstillingsdeler - Gestapomuseet
Foto: Cathrine Løvaas

Foto: Fotograf ukjent.
UiB -
Spesialsamlingen.
Heinrich Christens
taler til kollegaer i
Gestapohusets
festsal under
okkupasjonen.

Foto: Cathrine Løvaas.
Festsal - Gestapohuset 2020.

ÅPNING AV MUSEET

Til planlegging av åpningsseremonien ble det nedsatt en komite med nestleder i stiftelsen., Dag Steinfeld, som leder, Gita Govinda F. Storegjerde og styremedlem Stein Ugelvik Larsen. Steinfeld fremskaffet prominente deltagere og underholdning med Leif Ove Andsnes på klaver og Statsministeren til å erklære museet for åpnet.

Seremonien ble planlagt for 200 inviterte med faste nummererte plasser og salkart, fordelt over hele 3. etasje, med de mest prominente gjestene i Festsalen og direkte tilstøtende rom.

Det ble planlagt og innhentet priser på ulike løsninger for strømming til de øvrige salene og det ble søkt om skjenke-bevilging og innhentet godkjente servitører for serveringen.

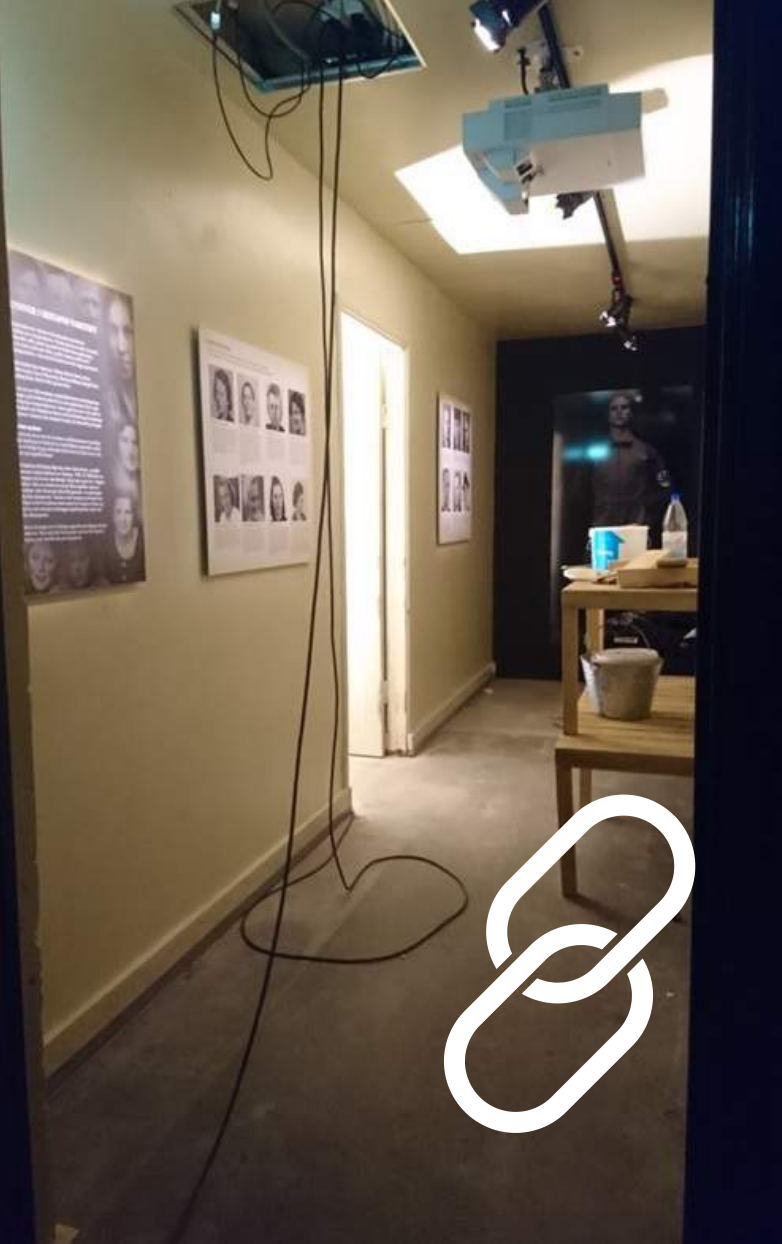
I alt ble det lagt ned stort arbeid for å arrangere en storslagen seremoni og pandemien begrensninger ble et stort nederlag da vi måtte avlyse.

På den positive siden var både statsministeren og pianisten villige til å stille opp når vi får anledning til å åpne. Før pandemien slo inn rakk vi noen besøk fra skoler og andre grupper i Gestapohuset.

I februar tok også Dag Indrebø, historieforteller fra NRK kontakt, i forbindelse med en TV serie om rettsoppgjøret etter krigen. Det ble filmet et intervju med tidsvitne August Rathke og Arvid Abrahamsen, som selv var fange på huset.

BESØKSTALL

Før pandemien slo inn i mars rakk vi å ha noen få skolebesøk, til tross for byggearbeidene. Fordelt på fire klasser fra fire ulike klasser besøkte 93 elever Gestapohuset, i tillegg til en gruppe fra et ettervernssenter.

INTERNASJONAL UKE

I juni startet planleggingen av arrangement med panelsamtalen "*Torturens psykologi - fra Gestapohuset til Guantanamo*" som stiftelsens bidrag til programmet for Internasjonal uke i regi av FN-sambandet.

I kjelleren på Politihuset ble det sommeren 2020 oppdaget to store kart som hadde vært i samlingen fra det tidligere politimuseet i Bergen, men ikke blitt sendt til Justismuseets forvaltning med den øvrige samlingen gjenstander, hvorav flere er fra Veiten 3 under okkupasjonen. Kartene er ekstremt interessante, men i så dårlig stand at en reproduksjon/kopi er det beste alternativet.

HØSTEN 2020

Gita-Govinda Frimannslund Storegjerde ble ansatt som prosjektordinator på huset fra 1. august i halv stilling, bl.a. for videreutvikling av undervisningstilbud med utgangspunkt i den nye utstillingen. Det ble leid to rom i 3. etasje til kontor og møterom/grupperom.

Utover høsten var det i utgangspunktet satt opp flere skoleklasser som skulle være responsgrupper i utprøvingen av nye undervisningsopplegg og den nye utstillingen. Dette måtte dessverre avlyses og det ble derfor ikke utført noen evaluering slik det lå i planene før årsskiftet.

1. oktober ble det i samarbeid med undervisningsleder sendt inn fem forskjellige undervisningstilbud fra Gestapohuset til Den kulturelle skolesekken, i tillegg til det faste tilbudet på Espeland fangeleir.

Gestapomuseets forening gjennomførte i år markering 9. april i all stillhet uten invitasjon til hele medlemsmassen.

Helge Kaurin Nilsen la ned krans og fremførte minneord.

Foto: Bergens Tidende.
Veggkart fra Gestapohuset
granskes på Politihuset.

Fra Gestapomuseet.
Foto: Cathrine Løvaas

COVID-19

Det ble opprettet et «teknisk rom» som operativ sentral for utstillingen. Det ble videre inngått en driftsavtale med Bright Group som har levert alt det digitale utstyret i utstillingen.

Pandemien førte naturlig nok til noen forsinkelser i utstillingsprosjektet, men dette fikk små konsekvenser for arbeidet på huset. Prosjektgruppen hadde også jevnlig Teams-møter. Mest forsinket var leveranser av teknisk utstyr fra utlandet som lå i bestilling fra Bright.

Bergen kommunes arbeidere fra etat for bygg og eiendom arbeidet flittig gjennom hele 2020 med alt fra rørlegger-, murer-, snekker- og ikke minst omfattende malerarbeid. Deler av dette var nyskapende, som anretning av såkalt «black-box» i utstillingslokalene eller tilbakeføring og rekonstruksjon av maling og slitasje i andre rom.

ÅRSRAPPORT 2020

I desember ble bilder av kartrålene i veggkartet delt som julekalender på Facebook-siden til Gestapomuseets forening. På denne måten kom det inn flere spennende fortellinger om hendelser på de ulike stedene og teorier om fargene på nålenes betydning.

Prosjektkoordinator Storegjerde nevnte for en tidligere politimann at det burde vært gjort undersøkelser på huset for å se om man kan finne spor etter personer det finnes etterkommere av i foreningen. Det førte til en befaring i desember med krimtekniker og hundefører, av både 4. og 5. etasje samt kjeller.

Det ble vurdert at cellene, som det best bevarte og sikreste området skulle prioriteres. Politihunden Cooper markerte for blod på 9 ulike steder og det ble sikret prøver. Barnebarnet til Lea, Knut Robert Nergaard avga en DNA-prøve. Det er små sjanser for treff siden de aller fleste fangene som måtte sitte i Veiten sannsynligvis har blødd i cellene.

Den 20. oktober arrangerte stiftelsen i samarbeid med DNS i en paneldiskusjon på Den store scene: «Torturens psykologi – fra Gestapohuset til Guantanamo». De medvirkende i panelet var ordstyrer og NRK-journalist Eirik Veum, psykolog Nora Sveaass og styreleder Hauge; skuespiller Bjørn Willberg Andersen og Marthe Valle stor for de kunstneriske innslagene.

Åpningen 28. november måtte avlyses på grunn av pandemien. Ny åpning er satt på vent. Leder og nestleder har ansvaret for å tidfeste og planlegge ny åpningsseremoni.

Utbyggingen av Gestapomuseet ble ferdig i begynnelsen av desember. Dessverre greide ikke byggekomitéen å holde seg innenfor det vedtatte budsjettet for utbyggingen. Underskuddet medfører at ekstra gaveforsterkningsmidler tilføres prosjektet i 2021.

Et utvalg gaver ble gitt til stiftelsen i 2020. En fangelue fra Sachsenhausen, en salmebok med skuddhull og en unik utgave av Mein Kampf stemplet «Dienststelle Bergen». Her ser vi sistnevnte. Foto: BA

ETABLERING AV KLYNGE

Der skal ikke stor skarpsindighet til for å innse, at når to mennesker drøfter en ting sammen, må der komme mer ut derav enn om hver tenkte alene for seg.

- Alexander Kielland

Stiftelsen har under året sett på muligheten for å etablere klyngesamarbeid i Gestapohuset med ulike aktører vi har felles interesser med. Eieren av bygget også er interessert i slike løsninger. Det kan være mulighet for oss å benytte fremleie slik at vi har en viss kontroll med bruken av lokalene.

Prospera kan hjelpe oss med kompetanse for å utvikle en profesjonell forretningsplan for dette.

I den forbindelse ble det også sendt inn en tilskuddssøknad til Riksantikvaren på kr. 90.000,-

Øverst: Hertet i tre er et fangearbeid laget av en innsatt i Espeland fangeleir.

Midten: Hertet er en digital del av utstillingen der pulserende hjerteslag møter publikum i inngangspartiet av Gestapomuseet.

Foto: Cathrine Løvaas

Nederst: Toryruredskap stilt ut på Gestapomuseet.

Foto: Justismuseet i Trondheim.

STØTTE 2020

Offentlig

Drift:

Bergen kommune
Vestland fylke
Kunnskapsdepartementet

Prosjekt:

Bergen kommune
Vestland fylke

Privat

Trond Mohn
Marit Gunvor Hamre
Folkeakademiet
Brask AS
Bjørneseths Ford
Langedalen kvinne- og familielag

Sponsorer:

Abora Prosjekt AS
Arna og Åsane Rørleggerservice AS
Janus-fabrikken
Moritz Vattle & sønn AS
Murmester Sigurd Djønn AS
NorEngros K.J. Brusdal AS
OH-betong AS
Solberg Mek. Verksted AS

VIRKSOMHETENS FORMÅL

Jeg er ikke så inne i fotball, men jeg har skjønnet at å score mål er viktig.

- Ole Einar Bjørndalen

Stiftelsen Espeland fangeleir ble stiftet 2000, og i 2015 kom hele Espeland fangeleir i stiftelsens eie. Leiren brukes i dag i første rekke som et formidlingscenter, og besøkes av en rekke skoler, organisasjoner og privatpersoner.

I 2020 inngikk Stiftelsen Gestaphuset i Veiten i stiftelsen, som fikk navnet Stiftelsen Espeland fangeleir og Gestapohuset i Veiten 3.

Virksomhetens overordnede mål fremgår tydelig av formålsparagrafen i stiftelsens vedtekter av 21.11.2019:

«Stiftelsen har som formål å rekonstruere og bevare Gestapos hovedkvarter i Veiten 3 og Espeland fangeleir, for å sikre for etterslekten minnet om nordmenn som ga sitt liv og sin helse i frihetskampen 1940 - 1945. Stiftelsen skal arbeide for å bygge opp et levende museum og kompetansesenter i leiren knyttet til fangebehandling og fredsarbeid.»

ORGANISASJONEN

Styret

Styret ble konstituert 26. mai 2020 og består av følgende medlemmer:

Ole Johan Hauge (styreleder)

Dag Steinfeld (nestleder)

Torgeir Skorgen

Bodil Friele

Sindre T. Westgård

Elin Strand

Arild Horn

Margreth Hagen

Stein Ugelvik-Larsen

Varamedlem:

Per Kristian Sebak

Administrasjon

Ole Johan Hauge, aktiv styreleder og samkjøringskoordinator, 50%

Tor Dishington Johansen, daglig leder

Anita Hansen Lange, undervisningsleder

Gita-Govinda Frimannslund Storegjerdet, prosjektkoordinator, 50 %

Cathrine Løvaas, administrasjonsmedarbeider

Rådet

Rådgivende organ for styret, og velger stiftelsen styre.

Arne Buanes (leder)

Ivar Johannessen

Trond Petter Abrahamsen

Reidar Trefall

Tor Rogne Iversen

Trond Mohn

Anne Grethe Strøm-Erichsen

Per H. Martinsen

Knut Nergaard

GRUPPER OG UTVALG

Espeland fangeleirs venneforening

Ca. 200 medlemmer, 20-25 svært aktive.
Harald Lavik (leder)

Gestapomuseets forening

Ca. 100 medlemmer, 10 svært aktive.
Stein Ugelvik-Larsen (leder)

Skolegruppen

Ansvar for formidling i leiren til skoleklasser underlagt undervisningsleder.

Museumsutvalget

Videreutvikle leirens historiske hovedutstilling.

Økonomiutvalget

Gi råd om økonomiske og inntektsgivende tiltak.

Arrangementsgruppen

Ansvarlig for gjennomføring av kulturarrangementer.

Kjøkkengruppen

Ansvarlig for bevertning knyttet til med arrangementer.

Bibliotek

Samlingen består av bokgaver og ordnes av en frivillig biblotekar.

Espeland fangeleirs pris

En egen jury gjennomgår forslagslisten og peker ut årets vinner.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Daglig leder har hovedansvar for HMS-arbeidet i stiftelsen. HMS-saker tas opp på jevnlige personalmøter. Espeland fangeleirs venneforening har en egen HMS-ansvarlig.

Stiftelsen forvalter gamle bygg med stort behov utbedring også mht. sikring av et godt arbeidsmiljø. Brannsikring står sentralt, og det gjennomføres årlige brannøvelser og testing av brannvernutstyr.

Det har ikke vært meldt om skader eller ulykker knyttet til driften i 2020. I staben har det knapt vært registrert sykefravær. En del av arbeidet ble lagt til hjemmekontor hvilket også bidro til unntaksåret.

Det er en rimelig fordeling mellom kvinner og menn i styret, rådet og staben.

Arbeidsmiljøet anses som godt. Alle de ansatte er organiserte.

Virksomheten medfører ikke forurensing eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljøet.

SIGNATURER:

Ole Johan Hauge

Dag Steinfeld

Torgeir Skorgen

Bodil Friele

Sindre Titlestad Westgård

Elin Strand

Arild Horn

Margareta Hagen

Tor D. Johansen

ÅRSREGNSKAP 2020

Stiftelsen Espeland fangeleir og Gestapohuset i Veiten

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Revisjonsberetning

Stiftelsen Espeland Fangeleir Og Gestapohuset i Veiten 3

Resultatregnskap

Driftsinntekter og -kostnader	Note	2020	2019
Salgsinntekter		14 805	18 116
Andre inntekter		4 752 971	3 592 375
Sum driftsinntekter		4 767 776	3 610 491
Varekostnad		1 566	26 122
Lønnskostnad	1, 2	2 222 727	806 863
Ordinære avskrivninger	3	136 253	54 585
Andre driftskostnader	1, 2	4 983 129	2 588 689
Sum driftskostnader		7 343 675	3 476 259
Driftsresultat		-2 575 899	134 232
Renteinntekter		55 986	23 831
Andre finansinntekter		3 370	0
Rentekostnader		153	66
Resultat av finansposter		59 203	23 765
Årets resultat	4	-2 516 696	157 997
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		0	157 997
Overført fra annen egenkapital		2 516 696	0
Sum overføringer		-2 516 696	157 997

Balanse

(pr. 31.12.2020)

Egenkapital og gjeld	Note	2020	2019
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital/Forvaltningskapital		50 000	50 000
Sum innskutt egenkapital		50 000	50 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		4 439 630	2 013 443
Udisponert resultat		-697 708	0
Sum opptjent egenkapital		3 741 922	2 013 443
Sum egenkapital	4	3 741 922	2 013 443
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		0	17 754
Skyldige offentlige avgifter		152 730	54 044
Annen kortsiktig gjeld		2 941 703	633 135
Sum kortsiktig gjeld		3 094 433	704 934
Sum gjeld		3 094 433	704 934
Sum egenkapital og gjeld		6 886 335	2 768 376

Regnskapet er elektronisk signert av styret og daglig leder.

Stiftelsen Espeland Fangeleir Og Gestapohuset i Veiten 3 Noteopplysninger til årsregnskapet 2020

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Stiftelsen er ikke skattepliktig.

Inntekter og kostnader

Salg av varer og tjenester inntektsføres ved levering. Kostnader sammenstilles med tilhørende inntekt.

Tilskudd og gaver inntektsføres når stiftelsen har mottatt disse, så fremt de ikke er øremerkede. For øremerkede midler og tilskudd blir inntektsføring utsatt til de faktisk blir benyttet.

Øremerkede midler, f.eks. istandsetningsmidler og andre tilskudd til vedlikehold, drift og formidling regnskapsføres brutto som driftsinntekter, mens tilhørende kostnader regnskapsføres som lønn, driftskostnader eller aktiveres dersom de kvalifiseres til balanseføring.

Utgifter til vedlikehold og rehabilitering kostnadsføres. Utgifter til anskaffelser av driftsmidler, inventar og utstyr til formidling eller tilrettelegging av utstillinger balanseføres.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Sammenslåing med Gestapohuset i Veiten 3

Stiftelsen Espeland Fangeleir og Gestapohuset i Veiten 3 ble vedtatt sammenslått 21.11.2019 og dette ble registrert i stiftelsesregisteret 24.03.2020. Sammenligningsstillingene viser bare regnskapstall for Stiftelsen Espeland Fangeleir, mens tall for 2020 viser den sammenslåtte stiftelsen for hele 2020.

Note 2 Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til daglig leder, styret og revisor

Lønnskostnader

	2020	2019
Lønning og godtgjørelser	1 978 602	726 470
Arbeidsgiveravgift	239 894	79 134
Andre ytelser	4 230	4 230
Sum	2 222 727	809 834

Selskapet har i 2020 sysselsatt 3 årsverk.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	550 000	480 000
Sum	550 000	480 000

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2020 utgjør kr 12 500 inkl. mva.

Honorar for teknisk bistand og andre tjenester utgjør kr 14 906 inkl. mva.

I tillegg kommer kostnadsført honorar til revisor i Gestapohuset i Veiten 3 med kr 23 750.

Note 3 Anleggsmidler

	Bygning og tomt	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar ol	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.20	553 396	105 990	467 319	1 126 705
+ Tilgang kjøpte driftsmidler			1 378 136	1 378 136
= Anskaffelseskost 31.12.20	553 396	105 990	1 845 455	2 504 841
Akkumulerte avskrivninger 31.12.20	90 196	105 990	565 171	761 357
= Bokført verdi 31.12.20	463 200	0	1 280 284	1 743 484
Årets ordinære avskrivninger	8 200		128 053	136 253
Økonomisk levetid	67 år	3-5 år	3-5 år	

Note 4 Egenkapital

	Grunnkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 31.12.2019	50 000	2 013 443	2 063 443
Sammenslåing med Gestapohuset i Veiten 3		4 245 176	4 245 176
Årets resultat		-2 516 696	-2 516 696
Pr 31.12.2020	50 000	3 741 922	3 791 922

Note 5 Avdelingsregnskap

	Fangeleiren	Gestapohuset	SUM
Inntekter	4 650 776	117 000	4 767 776
Renteinntekter og refusjon mva	383 769	90 537	474 306
Lønn	-2 222 727	0	-2 222 727
Vedlikehold og istandsetting	-958 982	-3 345 180	-4 304 162
Driftskostnader	-887 943	-206 281	-1 094 224
Årets resultat før avskrivninger	964 893	-3 343 924	-2 379 031
Årets aktiveringer	339 716	1 038 820	1 378 536
Utsatt inntektsføring	1 065 000	1 000 000	2 065 000

Gestapohuset

Vedlikehold, istandsetting og investeringer i Gestapohuset i Veiten 3 er muliggjort ved gaver og tilskudd som ble inntektsført i 2019.

Lønn

Alle lønnskostnader er ført under avdeling Fangeleiren.

Aktivering

Utgifter til oppbygging av utstilling og innkjøp av AV-utstyr for tilrettelegging av undervisning blir aktivert og avskrevet over 5 år. Utgifter til rehabilitering og vedlikehold kostnadsføres.

Inntekter

Stiftelsen har utsatt inntektsføring av øremerkede tilskudd i den grad de ikke er benyttet i 2020.

Gestapohuset har utsatt inntektsføring av gaveforsterkningsmidler mottatt i forbeholdt ordinær drift de neste to årene 2020.

Note 6 Tilskudd

Stiftelsen har i 2020 mottatt en rekke tilskudd og gaver, herunder bl.a.:

Kompetanse Norge	kr 2 000 000 hvorav kr 650 000 er overført til 2021
Bergen Kommune	kr 631 450
Trond Mohn	kr 510 000
Vestland Fylkeskommune	kr 609 235
Gaveforsterkningsmidler	kr 1 000 000 hvorav kr 1 000 000 er overført til 2021 og 2022

KPMG AS
Kanalveien 11
Postboks 4 Kristianborg
5822 Bergen

Telephone +47 45 40 40 63
Fax +47 55 32 11 66
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til styret i Stiftelsen Espeland Fangeleir Og Gestapohuset i Veiten 3

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Espeland Fangeleir Og Gestapohuset i Veiten 3s årsregnskap som viser et underskudd på kr 2 516 696. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2020, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Alesund

høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Bergen, 7. mai 2021
KPMG AS

Harald Sylta
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

STIFTELSEN ESPELAND FANGELEIR OG
GESTAPOHUSET I VEITEN

Pb. 19 Indre Arna,
5888 BERGEN
e-post: fangeleir@gmail.com
Telefon: 90 12 16 76

